

สภาพทั่วไปของเขตพระ โขนง

3.1 บทนำ

สำนักงานเขตพระ โขนง เป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ดูแลและให้บริการเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของประชาชนภายในเขตพื้นที่เขตหนึ่งใน 24 เขตของกรุงเทพมหานคร มีลักษณะหน้าที่และการบริการเช่น เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของที่ว่าการอำเภอและเทศบาลต่าง ๆ เช่น การทะเบียน การศึกษา การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม การส่งเสริมอาชีพ การคุ้มครองดูแลในเรื่องสภาพแวดล้อมของประชาชน การสุขาภิบาล การอนามัย การรักษาความสะอาด การควบคุมการก่อสร้าง การบำรุงรักษาเส้นทางคมนาคม การสวัสดิการทางสังคม การควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และการนำบททุกขบำรุงสุขให้กับประชาชน เป็นต้น (งานปกครอง สำนักงานเขตพระ โขนง 2529 : 1) ประชาชนส่วนใหญ่เวลาจะไปติดต่อราชการที่สำนักงานเขต มักนิยมพูดว่า "ไปอำเภอ" และนิยมเรียกผู้บริหารสำนักงานเขตคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขต ว่า "นายอำเภอ" จึงเห็นได้ว่าความผูกพันระหว่างสำนักงานเขตกับประชาชนไม่แตกต่างไปจากความผูกพันระหว่างที่ว่าการอำเภอ กับประชาชน อันเป็นความเคยชินมาแต่เดิมนั่นเอง

3.2 วิวัฒนาการการขยายตัวของเขตพระ โขนง

เขตพระ โขนงเดิมเป็นทุ่งนา ว่างเปล่า มีประชากรอาศัยอยู่น้อยมาก ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนใหญ่จะเป็นที่สวน ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ปี พ.ศ. 2400) พวกกงสุลและพ่อค้าชาวต่างประเทศได้ทำหนังสือขอให้รัฐบาลไทยซุกคลองลัดจากบางนาถึงคลองผดุงกรุงเกษม โดยอ้างว่าการเดินทางมาถึงพระนครท้อใจใช้เวลาหลายวันเพราะน้ำเชี่ยวมาก จะขอลงไปตั้งห้างซื้อขายที่ปากคลองพระ โขนงตลอดถึงบางนา รัชกาลที่ 4 จึงโปรดให้ซุกคลองคังกล่าวขึ้น โดยเอามูลดินขึ้นมาถมเป็นถนนตั้งเหนือขนานไปกับลำคลอง พระ ราชทานชื่อว่า "คลองถนนตรง" ซึ่งเป็นประโยชน์ในการติดต่อกับหัวเมืองตะวันออกมาก (ทองค้อ กล้วยไม้ ณ ออยุธยา 2527 : 26) ซึ่งต่อมาคลองถนนตรงก็คือ ถนนพระ ราม 4 นั้นเอง การคมนาคม

ในสมัยนั้นอาศัยทางน้ำ ต่อมาในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างทางรถไฟสายปากน้ำขึ้นเป็นสายแรกของประเทศ จากพระนครจะไปพระ โขนงก็โดยอาศัยรถไฟสายปากน้ำนี้ ทำให้การติดต่อสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งในสมัยนั้นเขตพระ โขนงเดิมเป็นอำเภอขึ้นอยู่กับจังหวัดนครเขื่อนขันธ์ (จังหวัดสมุทรปราการในปัจจุบัน) กว้ที่ว่าอำเภอทั้งอยู่ที่บริเวณวัดมหาบุศย์ แขวงสวนหลวง ต่อมาในปี พ.ศ. 2459 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้ง ณ บริเวณวัดสะพาน แขวงพระ โขนง ขึ้นกับจังหวัดพระประแดง (เปลี่ยนชื่อจากนครเขื่อนขันธ์เป็นจังหวัดพระประแดง) ต่อมาได้มีการปรับปรุงเขตการปกครองใหม่ จังหวัดพระประแดงถูกเป็นอำเภอขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการ อำเภอพระ โขนงเปลี่ยนมาขึ้นกับจังหวัดพระนคร เป็นอำเภอชั้นนอก ต่อมาในปี พ.ศ. 2485 มีการย้ายที่ว่าการอำเภอจากวัดสะพานมาปลูกสร้างอาคารเรือนไม้สองชั้นที่ริมถนนสุขุมวิท ปากซอยสุขุมวิท 54 บริเวณที่ทั้งปัจจุบัน และต่อมาได้รื้ออาคารหลังเดิมสร้างเป็นอาคารคอนกรีตสามชั้นดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (งานปกครอง สำนักงานเขตพระ โขนง 2529 : 1 - 2)

ในปี พ.ศ. 2514 ได้มีการประกาศคณะปฏิวัติจัดระเบียบการปกครองรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี เป็นรูปการปกครองนครหลวงเรียกว่า "นครหลวงกรุงเทพธนบุรี" อำเภอต่าง ๆ สังกัดจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี รวมทั้งเทศบาลให้มาสังกัดจังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรีทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2515 ก็ได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 335 จัดระเบียบการปกครองของจังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรีใหม่เป็น "กรุงเทพมหานคร" อำเภอต่าง ๆ สังกัดอยู่เดิมเปลี่ยนชื่อเรียกจาก "อำเภอ" เป็น "เขต" (งานปกครอง สำนักงานเขตพระ โขนง 2528 : 1)

ในปี พ.ศ. 2518 ได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2518 ให้กรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง สำหรับส่วนราชการระดับเขตส่วนใหญ่ให้เป็นไปตามรูปแบบเดิม แต่มีการกำหนดรายละเอียดเพิ่มขึ้นเพื่อความสะดวกในการบริหารราชการ และมีการเปลี่ยนแปลงคำนำหน้าจาก "ที่ว่าการเขต" เป็น "สำนักงานเขต" จนปัจจุบัน (งานปกครอง สำนักงานเขตพระ โขนง 2529 : 1 - 2)

3.3 สภาพทางกายภาพ

3.3.1 ที่ตั้ง

เขตพระโขนงจัดเป็นเขตหนึ่งในจำนวน 7 เขตชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร ตามที่ไคร้ระบุไว้โดยกองผังเมือง สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร เขตพระโขนงมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 143.559 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นเนื้อที่ร้อยละ 9.15 ของเนื้อที่กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2530 (น้อย ๗ พังงา 2530 : 5) สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นที่ราบลุ่มระดับต่ำ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีอาณาเขตติดต่อกับดังนี้ (แผนที่ 3.1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตห้วยขวาง เขตบางกะปิ โดยมีคลองแสนแสบ คลองบางกะจะ และ คลองวังใหญ่เป็นแนวเขต
ทิศใต้	ติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่ เขกยานนาวาทางรถไฟสายของนนทบุรี และติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตลาดกระบัง และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีคลองแม่จัน คลองคาพุก คลองสิงห์โต คลองสลุก และคลองปลัดเปรียงเป็นแนวเขต
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตปทุมวัน เขกยานนาวา โดยมีทางรถไฟสายของนนทบุรีเป็นแนวเขต

3.3.2 การแบ่งเขตการปกครอง

เขตพระโขนงในปัจจุบันได้แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 9 แขวง ดังนี้ (แผนที่ 3.2)

1. แขวงคลองเตย	มีเนื้อที่	8.231	ตารางกิโลเมตร
2. แขวงคลองตัน	มีเนื้อที่	11.655	ตารางกิโลเมตร
3. แขวงพระโขนง	มีเนื้อที่	7.307	ตารางกิโลเมตร

4.	แขวงบางนา	มีเนื้อที่	19.583	ตารางกิโลเมตร
5.	แขวงบางจาก	มีเนื้อที่	14.304	ตารางกิโลเมตร
6.	แขวงสวนหลวง	มีเนื้อที่	20.747	ตารางกิโลเมตร
7.	แขวงหนองบอน	มีเนื้อที่	14.514	ตารางกิโลเมตร
8.	แขวงประเวศ	มีเนื้อที่	32.046	ตารางกิโลเมตร
9.	แขวงคอกไม้	มีเนื้อที่	15.172	ตารางกิโลเมตร

แขวงต่าง ๆ ในเขตพระโขนงส่วนใหญ่ได้ยกเลิกหมู่บ้านหมดแล้ว ยกเว้นแขวงประเวศ และแขวงคอกไม้ ซึ่งเป็นแขวงชั้นนอกยังคงมีหมู่บ้านอยู่ จำนวน 17 แห่ง และ 12 แห่ง ตามลำดับ (งานปกครอง สำนักงานเขตพระโขนง 2529 : 7 - 8)

3.3.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของเขตพระโขนงเป็นที่ราบ เช่นเดียวกับเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยคูคลองน้อยใหญ่เป็นจำนวนมาก (แผนที่ 3.3) ทั้งคูคลองที่แม่น้ำไหลตลอดปี และคูคลองที่ขึ้นดินรวมกันประมาณ 59 คลอง มีคลองที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานเพียง 1 คลอง ซึ่งอยู่ในโครงการชลประทานคลองคันไถแก่ คลองคัน (ทรงลักษณ์ อูร์ที่พัฒนาองค์ 2529 : 31) ซึ่งเดิมเกือบทุกคลองใช้เพื่อการเกษตร อุปโภค บริโภค ตลอดจนการคมนาคมขนส่งของประชาชนในแขวงต่าง ๆ แต่ปัจจุบันมีคลองส่วนหนึ่งที่มิสภาพขึ้นดิน และไม่ได้ใช้เพื่อการเกษตรต่อไปแล้ว หลายคลองใช้สอยไม่ได้ตลอดปี เพราะประสบปัญหาน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม อาคารอยู่อาศัยรวมทั้งหมู่บ้านจัดสรร

3.4 ประชากร

จำนวนประชากรในเขตพระโขนง ในปี พ.ศ. 2529 มีจำนวนทั้งสิ้น 630,533 คน (งานปกครอง สำนักงานเขตพระโขนง 2529 : 8) เมื่อพิจารณาการกระจายของประชากรในระดับแขวงพบว่า ประชากรกระจายไม่เสมอกันในทุกแขวง โดยที่แขวงซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของพื้นที่เขตสามแขวง ซึ่งได้แก่แขวงคลองคันไถ แขวงคลองเตย และแขวงพระโขนง

ซึ่งมีพื้นที่รวมกันประมาณร้อยละ 19 ของพื้นที่เขต เป็นที่รวมตัวของประชากรร้อยละ 46.62 โดยมีจำนวนประชากรรวมกัน 293,949 คน ส่วนแขวงที่กึ่งทางคานะวันออกของพื้นที่เขต ไคเก้ แขวงหนองบอน แขวงประเวศ และแขวงคอกไม้ มีพื้นที่รวมกันร้อยละ 43 ของพื้นที่ทั้งหมด และมีประชากรเพียงร้อยละ 12.51 ของประชากรทั้งหมดของเขตพระ โขนง โดยมีประชากรเพียง 78,932 คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแขวงคอกไม้ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตทั้งหมด มีประชากรอาศัยอยู่เพียงร้อยละ 1.50 ของประชากรทั้งหมดของเขต เท่านั้น ถึงรายละเอียดที่แสดงตามตาราง 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร พื้นที่ และความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่แยกเป็นรายแขวง

ที่	แขวง	หมู่บ้าน	ความหนาแน่น ประชากร/1 กม. ²	พื้นที่(กม. ²)	ประชากร	อัตราร้อยละ ของพื้นที่	อัตราร้อย ละของประชากร
1	คลองเตย	-	12,639.53	8.231	104,036	5.74	16.50
2	คลองคั้น	-	8,935.14	11.655	104,139	8.12	16.52
3	พระ โขนง	-	11,738.61	7.307	85,774	5.09	13.60
4	บางนา	-	4,597.61	19,583	90,035	13.64	14.28
5	บางจาก	-	6,311.24	14,304	90,276	9.96	14.32
6	ส่วนหลวง	-	3,727.82	20.747	77,341	14.45	12.27
7	หนองบอน	-	1,657.50	14.514	24,057	10.11	3.87
8	ประเวศ	17	1,416.46	32.046	45,392	22.32	7.19
9	คอกไม้	12	625.03	15.172	9,483	10.57	1.50
	รวม	29	4,392.15	143.559	630,533	100.00	100.00

ที่มา : งานปกครอง สำนักงานเขตพระ โขนง กรุงเทพมหานคร 2529

3.5 ความหนาแน่นของประชากรท้องถิ่น

เขตพระ โขนงมีความหนาแน่นของประชากร โดยเฉลี่ย 4,392 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ในปี 2529 ซึ่งสูงกว่าความหนาแน่นของกรุงเทพมหานคร ในปีเดียวกัน (3,198 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร) เมื่อเปรียบเทียบกับในระคับแขวง แขวงคลองเตย แขวงพระ โขนง และแขวงคลองตัน ซึ่งมีพื้นที่ขนาดเล็กและมีจำนวนประชากรมาก มีความหนาแน่นของประชากรอยู่ในระดับสูง โดยมีความหนาแน่นสูงถึง 12,639 11,738 และ 8,935 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตรตามลำดับ แตกต่างจากแขวงอื่น ๆ อย่างเห็นชัด โดยที่แขวงอื่น ๆ มีความหนาแน่นน้อย ไค้แก แขวงซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกของพื้นที่ เขต มีการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการทำเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ไค้แก แขวงคอกไม้ แขวงประเวศ และแขวงหนองบอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แขวงหนองบอน มีความหนาแน่นของประชากรท้องถิ่นค่าที่สุด ประมาณ 625 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ส่วนแขวงประเวศ และแขวงหนองบอน มีความหนาแน่นของประชากร 1,416 และ 1,657 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตรตามลำดับ แขวงที่ตั้งอยู่ทางตอนกลางของพื้นที่ เขตตั้งอยู่ในกลุ่มแขวงซึ่งมีระดับความหนาแน่นปานกลาง ไค้แก แขวงบางจาก แขวงบางนา และแขวงสวนหลวง จึงรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 3.1

3.6 การใช้ที่ดิน

เขตพระ โขนงมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 89,724.375 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองแล้ว ประมาณ 47,389.198 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 52.82 ของพื้นที่ เขตทั้งหมด นอกนั้นเป็นพื้นที่ว่าง แนน้ำลาคอง และพื้นที่เกษตรกรรม โดยพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่ประมาณ 10,631.145 ไร่ หรือร้อยละ 11.85 ของพื้นที่ เขตทั้งหมด ส่วนพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองนี้ มากกว่าครึ่งหนึ่งใช้เป็นพื้นที่อยู่อาศัย คือ ประมาณร้อยละ 32.43 ของพื้นที่ เขต รองลงมาคือ การใช้ที่ดินสำหรับอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ 2.81 (ทรงลักษณ์ อูร์พิพัฒน์พงศ์ 2529 : 43 - 46) แขวงที่มีการใช้ที่ดินค่อนข้างหนาแน่นคือ แขวงคลองเตย โดยพื้นที่ว่างเหลือเพียงประมาณร้อยละ 0.12 ของพื้นที่แขวง โดยสรุปลักษณะการใช้ที่ดินในเขตพระ โขนงแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การใช้ที่ดินแบบธุรกิจการค้ากลางใจเมือง เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าและบริการ โดยจะเกาะกลุ่มไปตามถนนสายหลัก แขวงที่มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ ได้แก่ แขวงคลองเตย แขวงคลองตัน และแขวงพระโขนง

2. การใช้ที่ดินแบบชานเมือง บริเวณที่อยู่อาศัยจะกระจุกตัวเป็นหย่อม ๆ มีการค้าขนาดเล็กเกาะกลุ่มอยู่ตามทางแยกสำคัญ ๆ และมีพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม แขวงที่มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ ได้แก่ แขวงบางนา แขวงบางจาก แขวงสวนหลวง และ แขวงหนองบอน

3. การใช้ที่ดินแบบเกษตรกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ แขวงประเวศ และแขวงคอกไม้

3.7 โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง

โครงข่ายการคมนาคมในเขตพระโขนงมี 4 ประเภทคือ

1. ทางรถไฟ เส้นทางรถไฟที่ผ่านพื้นที่เขตพระโขนง คือ เส้นทางสายตะวันออก เริ่มต้นจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ ผ่านเขตปทุมวัน เขตพญาไท เขตพระโขนง และเขตลาดกระบัง ไปจังหวัดฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี มีสถานีรับ-ส่งที่ผ่านพื้นที่เขตพระโขนง 2 แห่งคือ สถานีบ้านหัวหมากอยู่ในแขวงสวนหลวง และสถานีบ้านทับช้าง อยู่ในแขวงประเวศ (ผังแผนที่ 3.4)

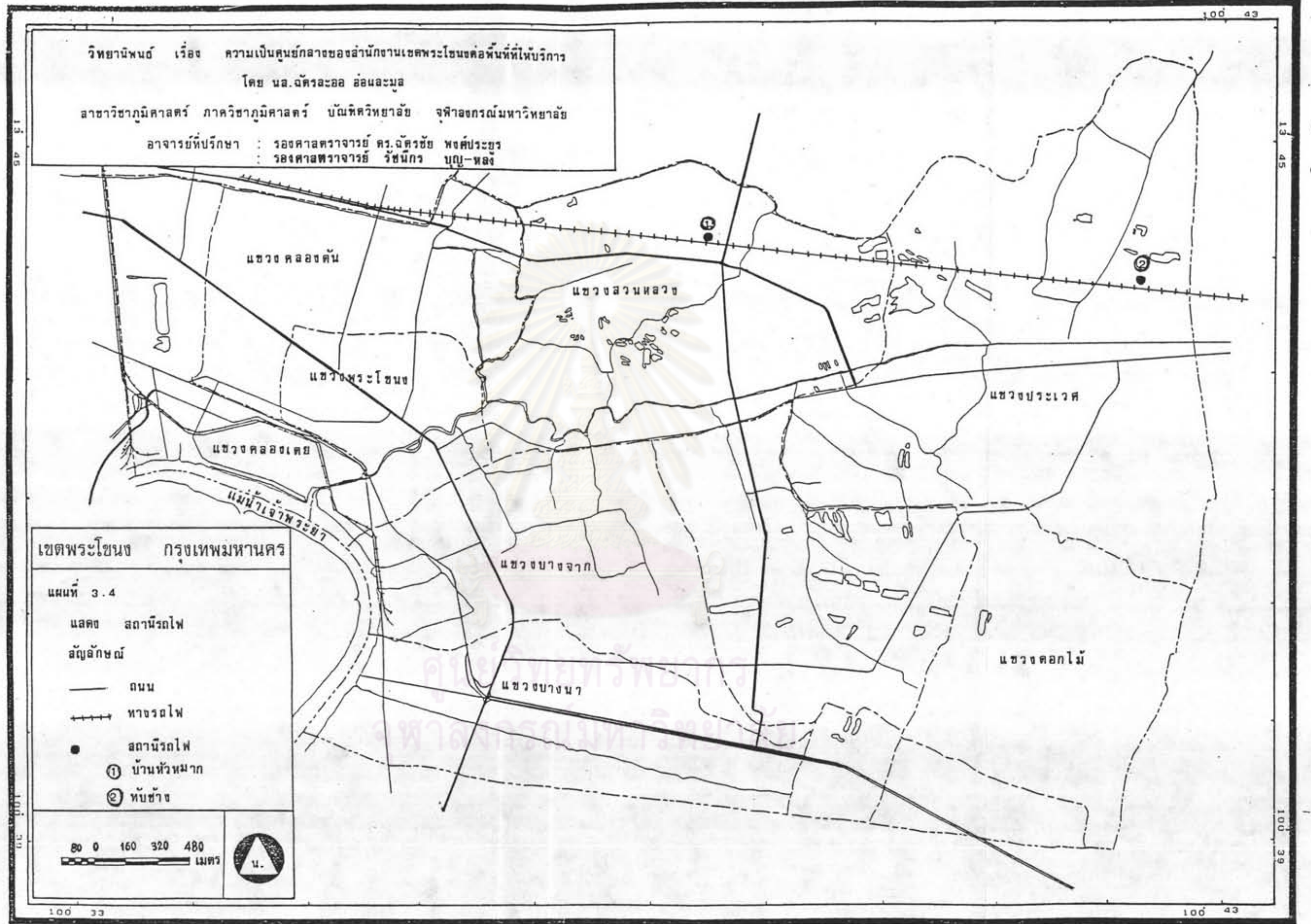
2. ทางถนน เส้นทางคมนาคมสายหลักของเขตพระโขนง คือ ทางถนน และทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงแผ่นดินที่ผ่านพื้นที่เขตพระโขนง มี 2 สาย คือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ผ่านเขตพระโขนงเข้าเขตจังหวัดสมุทรปราการ ติดต่อกับเขตต่าง ๆ ทางภาคตะวันออก สมัยก่อนทางหลวงแผ่นดินสายนี้เป็นเส้นทางสายหลักของภาคตะวันออก ปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้ทางหลวงแผ่นดินสาย 34 แทน

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 (ถนนบางนา - ทราด) ผ่านเขตพระโขนงเข้าเขตจังหวัดสมุทรปราการ ไปจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคตะวันออก โดยไปเชื่อมกับทางหลวงหมายเลข 3 ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

นอกจากนี้ยังมีถนนสายสำคัญ ๆ อีกเช่น ถนนพระราม 4 ถนนศรีนครินทร์ ถนนพัฒนาการ ฯลฯ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดต่อไป

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ความเป็นศูนย์กลางของสำนักงานเขตพระโขนงคือพื้นที่ให้บริการ
 โดย นส.ฉัตรระออล อ่อนละมุล
 สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร
 : รองศาสตราจารย์ วิชนิกร บุญ-หลง

เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

แผนที่ 3.4

แสดง สถานีรถไฟ
 สัญลักษณ์

— ถนน
 +---+ ทางรถไฟ
 ● สถานีรถไฟ
 ① บ้านหัวหมาก
 ② หับช้าง

80 0 160 320 480 เมตร

น.

3. ทางลำคลอง ในอดีตเส้นทางคมนาคมทางน้ำ คือลำคลองสั้น ๆ โดยมีความสำคัญมากในการติดต่อภายในชุมชนหรือกับชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง แต่ปัจจุบันการคมนาคมทางบก ได้มีบทบาทอย่างมาก ในการเดินทางติดต่อภายในเขตพระ โขนงเองและติดต่อกับภายนอก ดังนั้นเส้นทางคมนาคมทางน้ำจึงลดความสำคัญลงไป

4. ระบบทางกวนพิเศษ คือ ระบบทางกวนซึ่งในปัจจุบันมีผลต่อการคมนาคมติดต่อของเขตพระ โขนง เพราะระบบทางกวนมีจุดขึ้นลงประมาณ 26 แห่ง โดยที่เขตพระ โขนงมีจุดขึ้นลง 9 จุด (ทรงลักษณ์ อูร์ที่พัฒน์พงศ์ 2529 : 38 - 39)

ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาความเป็นศูนย์กลางของสำนักงานเขตพระ โขนงคือพื้นที่ให้บริการก็คือ ถนน โดยเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ประชาชนเดินทางเข้ามาใช้บริการจากสำนักงานเขตพระ โขนงมากขึ้น ซึ่งจะสนับสนุนให้สำนักงานเขตพระ โขนง มีความเหมาะสมสำหรับจะเป็นศูนย์กลางในการให้บริการแก่พื้นที่ที่รับผิดชอบ ดังนั้นจึงจะกล่าวถึงรายละเอียดของถนนและระบบขนส่งสาธารณะต่อไป

3.8 ถนน

เขตพระ โขนงมีพื้นที่ถนนประมาณ 2,270.918 ไร่ แขวางที่มีพื้นที่ถนนมากที่สุด คือ แขวางสวนหลวง โดยมีพื้นที่ถนนประมาณ 537.547 ไร่ หรือร้อยละ 4.15 ของพื้นที่เขต (กองผังเมือง สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร 2529) ถนนสายสำคัญที่ผ่านขวางสวนหลวง คือ ถนนพัฒนาการ ถนนศรีนครินทร์ และถนนสุขุมวิท 77 แขวางคลองตันมีพื้นที่ถนนรองลงมา โดยถนนสายสำคัญที่ผ่านพื้นที่ ไค้แก ถนนสุขุมวิท 55 (ซอยทองหล่อ) ถนนสุขุมวิท 63 (ถนนเอกมัย) และถนนสุขุมวิท 71 (ซอยพระ โขนง - คลองตัน) แขวางพระ โขนง แขวางบางจาก และขวางคลองเตย มีพื้นที่ถนนรองลงมาตามลำดับ ส่วนขวางหนองบอนและขวางประเวศมีพื้นที่ถนนน้อยมาก

สำหรับการคมนาคมติดต่อภายในเขตพระ โขนงนั้น ส่วนใหญ่เป็นการคมนาคมทางบก ดังนั้นระบบถนนในเขตพระ โขนง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สามารถจำแนกถนนได้เป็น 2 ประเภท คือ (แผนที่ 3.5)

1. ถนนสายหลัก เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงภายนอกเขต โดยจัดกลุ่มตามความกว้างของถนนได้ดังนี้ คือ

1.1 ถนนรัชดาภิเษก เป็นถนนคอนกรีต ช่วงตั้งแต่ถนนสุนทร โภชาถึง ทางรถไฟ สายปากน้ำ มีผิวจราจรกว้าง 40.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับ เขทยามาവാ

1.2 ถนนศรีนครินทร์ เป็นถนนคอนกรีตช่วงตั้งแต่ถนนบางนา - ทราย ถึงคลองบางกะจะ มีผิวจราจรกว้าง 28.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับ เขทบางกะปิและ จังหวัดสมุทรปราการ

1.3 ถนนพระรามที่ 4 เป็นถนนคอนกรีต ช่วงตั้งแต่ทางรถไฟสายปากน้ำ ถึงถนนสุนทร โภชา มีผิวจราจรกว้าง 27.60 เมตร จากถนนสุนทร โภชาถึง ระยะ 400 เมตร มีผิวจราจรกว้าง 23.00 เมตร และจากระยะ 400 เมตรถึงถนนสุขุมวิท มีผิวจราจรกว้าง 17.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับ เขทยามาวา

1.4 ถนนสุขุมวิท เป็นถนนคอนกรีตช่วงตั้งแต่ทางรถไฟสายปากน้ำ ถึงคลอง บางนา มีผิวจราจรกว้าง 21.00 เมตร และตั้งแต่คลองบางนาถึงซอยแมริ่ง มีผิวจราจรกว้าง 14.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับจังหวัดสมุทรปราการ

1.5 ถนนเพชรบุรี เป็นถนนคอนกรีต ช่วงที่อยู่ในเขตพระ โขนงคือ จากคลอง แสนแสมถึงถนนสุขุมวิท 71 (ถนนพระ โขนง - คลองตัน) มีผิวจราจรกว้าง 21.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับ เขทห้วยขวาง

1.6 ถนนรามคำแหง เป็นถนนคอนกรีต ช่วงที่อยู่ในเขตพระ โขนงคือ จากสี่แยก คลองตันถึงคลองบางกะจะ จะมีผิวจราจรกว้าง 19.60 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับ เขทบางกะปิ

1.7 ถนนบางนา - ทราย เป็นถนนคอนกรีต ช่วงตั้งแต่ถนนสุขุมวิทถึง คลองคอกไม้ มีผิวจราจรกว้าง 15.50 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

1.8 ถนนสุขุมวิท 77 (ออนุช) เป็นถนนคอนกรีต มีผิวจราจรแตกต่างกัน 2 ช่วง คือ จากถนนสุขุมวิทถึงคลองขวางบน มีผิวจราจรกว้าง 15.00 เมตร และจากคลองขวาง บนถึงคลองคากุค มีผิวจราจรกว้าง 7.00 เมตร

ถนนสายหลักทั้ง 8 สายนี้ เป็นถนนสายสำคัญของเขตพระ โขนง ซึ่งมีซอยแยกมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนสุขุมวิทที่อยู่ในเขตพระ โขนง มีซอยแยกประมาณ 107 ซอย ในจำนวน ซอยเหล่านี้มีบางซอยที่สามารถเชื่อมถนนสายหลักได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเดินทางมาก เช่น สุขุมวิทซอย 3 (นานาเทมื่อ) สุขุมวิทซอย 21 (บ่อโศก) และสุขุมวิทซอย 39 (พร้อมพงษ์) เป็นต้น ซึ่งเชื่อมระหว่างถนนสุขุมวิทกับถนนเพชรบุรี

2. ถนนสายรอง เป็นถนนที่เชื่อมต่อกภายในเขต โดยจัดกลุ่มตามความกว้างของถนนไว้ดังนี้ คือ

2.1 ถนนสุนทร โภชา เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนพระรามที่ 4 ถึงถนนเกษมราษฎร์ มีผิวจราจรกว้าง 24.00 เมตร

2.2 ถนน ๗ ระนอง เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนสุนทร โภชาถึง โรงเรียนท่าเรือวิทยา มีผิวจราจรกว้าง 24.00 เมตร และจากโรงเรียนท่าเรือวิทยาถึงคลังน้ำมันชลล มีผิวจราจรกว้าง 6.00 เมตร

2.3 ถนนพัฒนาการ เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากสี่แยกคลองตันถึงแยกถนนศรีนครินทร์ มีผิวจราจรกว้าง 20.00 เมตร และจากแยกถนนศรีนครินทร์ถึงถนนสุขุมวิท 77 (อสนุช) มีผิวจราจรกว้าง 8.00 เมตร

2.4 ถนนอาจณรงค์ เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนสุนทร โภชาถึงระยะ 100 เมตร มีผิวจราจรกว้าง 20.00 เมตร และจากระยะ 100 เมตร ถึงสะพานข้ามคลองหัวลำโพง มีผิวจราจรกว้าง 15.00 เมตร

2.5 ถนนเกษมราษฎร์ เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนพระรามที่ 4 ถึงถนนรถไฟ สายปากน้ำ มีผิวจราจรกว้าง 20.00 เมตร และจากถนนรถไฟสายปากน้ำถึงสถานีท่าเรือ มีผิวจราจรกว้าง 26.00 เมตร

2.6 ถนนสุขุมวิท 71 (พระ โขนง - คลองตัน) เป็นถนนคอนกรีตช่วงจากถนนสุขุมวิทถึง คลองตัน มีผิวจราจรกว้าง 15.00 เมตร และช่วงจากคลองตันถึงถนนเพชรบุรี มีผิวจราจรกว้าง 22.00 เมตร

2.7 ถนนสุขุมวิท 63 (ซอยเอกมัย) เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนสุขุมวิทถึงถนนแสนแสบ มีผิวจราจรกว้าง 12.00 เมตร

2.8 ถนนทางรถไฟสายปากน้ำ เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนพระรามที่ 4 จนสุดเขตกรุงเทพมหานคร มีผิวจราจรกว้าง 7.00 เมตร (กองบังคับการ สำนักงานปลัด กรุงเทพมหานคร 2529)

นอกจากถนนสายหลักและถนนสายรองแล้ว ยังมีถนนสายต่าง ๆ อีกมากมายกระจายอยู่ทั่วพื้นที่เขตพระ โขนง เมื่อพิจารณาความยาวของถนนทั้งหมดในเขตพระ โขนง ปรากฏว่ามีความยาวรวมทั้งสิ้นประมาณ 327 กิโลเมตร เป็นความยาวของถนนสายหลักประมาณ 42 กิโลเมตร ความยาวของถนนสายรองประมาณ 35 กิโลเมตร ที่เหลือเป็นถนน ทรอก ซอย (กองบังคับการ สำนักงาน ปลัดกรุงเทพมหานคร 2529)

3.9 การขนส่งสาธารณะ

การขนส่งสาธารณะในเขตพระ โขนงที่สำคัญคือ การขนส่งทางบกโดยเฉพาะ รถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ และยังมีรถโดยสารขนาดเล็ก ทั้งประเภทในถนนใหญ่และรถประจำชอย ซึ่งจะมีรถโดยสารประจำทางวิ่งผ่านในพื้นที่เขตพระ โขนง รวมทั้งสิ้น 92 สาย โดยมีรถวิ่ง 2,483 คัน และจำนวนเที่ยววิ่ง 21,483 เที่ยว ในปี 2530 (องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ 2530) โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ตารางที่ 3.2 ประเภทของรถโดยสาร รวมทั้งจำนวนสาย จำนวนคันรถ และจำนวนเที่ยววิ่งต่อวัน

ประเภทของรถโดยสาร	จำนวนสาย (สาย)	จำนวนรถ (คัน)	เที่ยววิ่ง (เที่ยว)
1. รถโดยสารประจำทางประเภท ธรรมดา	37	1,297	12,399
2. รถโดยสารประจำทางประเภท ปรับอากาศ	8	252	1,250
3. รถโดยสารมีนิ้สมถนนใหญ่	15	343	2,690
4. รถโดยสารขนาดเล็กในชอย	32	591	5,144
	92	2,483	21,483

(ที่มา : กองประสานงานเคินรถ สำนักงานอำนวยการเคินรถ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ 2530)

ในถนนแต่ละสายจะมีจำนวนรถโดยสารประจำทางแล่นผ่านไม่เท่ากัน (ดังรายละเอียดในแผนที่ 3.6) จุดที่ทั้งสำนักงาน เขตพระ โขนงจะมีรถโดยสารประจำทางผ่านทั้งสิ้น 13 สาย แต่เส้นถนนรวมค่าแห่ง ระยะจากคลองบางกะจะซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของเขตพระ โขนงถึงสี่แยกคลองตัน มีรถโดยสารประจำทางผ่านมากที่สุดถึง 16 สาย รองลงมาได้แก่ ถนนสุขุมวิท ระยะจากสุขุมวิท ชอย 71 ถึงถนนบางนา - ทรายทอง (ผ่านที่ทั้งสำนักงานเขตพระ โขนง) ระยะจากสุขุมวิท ชอย 21 ถึงสุขุมวิทชอย 71 มีรถโดยสารประจำทางผ่าน 11 สาย ระยะจากทางรถไฟถึงสุขุมวิทชอย 21 มีรถโดยสารประจำทางผ่าน 9 สาย สำหรับถนนเพชรบุรีช่วงที่อยู่ใน

เขตพระ โขนง (จากคลองแสนแสบถึงสี่แยกคลองตัน) มีรถโดยสารประจำทางบ้าน 10 สาย และบริเวณดังกล่าวเป็นจุดจอดรถโดยสารประจำทางที่สำคัญ การให้บริการด้านการขนส่งสาธารณะ ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ในพื้นที่ เขตพระ โขนง นับว่าสามารถให้บริการครอบคลุมถนนสายสำคัญ ๆ ในเขต ถึงแม้ว่าถนนบางสายจะมีจำนวนรถโดยสารประจำทางบ้านน้อยสายก็ตาม เช่น ถนนศรีนครินทร์ ถนนพัฒนาการ ถึงถนนสุขุมวิท 77 (อโศกนุช) ถนนกรุงเทพกรีฑาและถนนทางรถไฟสายปากน้ำ มีรถโดยสารประจำทางบ้านเพียง 1 สายเท่านั้น นอกจากนี้จะพบว่าพื้นที่ในแขวงคอกไม้ แขวงประเวศ และแขวงหนองบอน ยังไม่ได้รับการจากรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ แต่จะให้บริการจากรถโดยสารประจำทางขนาดเล็กแทน

3.10 ลักษณะทางการปกครอง

ในการจัดส่วนราชการกรุงเทพมหานครนั้น มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนที่เป็นฝ่ายอำนวยการ (Staff Agencies) กับส่วนที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการ (Operative Agencies) ฝ่ายอำนวยการ ได้แก่ สำนักงานต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ทั้งหมด 14 สำนักงาน (สำนักงานเลขาธิการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภากรุงเทพมหานคร สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานต่าง ๆ ทั้งสิ้น 11 สำนัก) (กรุงเทพมหานคร 2527 : 19) มีหน้าที่ในการวางแผนกำหนดนโยบายควบคุมทิศทางและประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายปฏิบัติการ ส่วนฝ่ายปฏิบัติการ ได้แก่ สำนักงานเขตต่าง ๆ ที่มีอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่ในปัจจุบัน 24 สำนักงาน มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบโดยตรงต่อปลัดกรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกับสำนักต่าง ๆ (ไญญลย์ ทาสระดู 2521 : 51)

เขตพระ โขนงเป็นสำนักงานเขตหนึ่งใน 24 สำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการจัดรูปการปกครองลักษณะพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของกรุงเทพมหานคร และจำเป็นต้องเสนอบริการต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ให้ทันต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น สำนักงานเขตซึ่งเป็นหน่วยงานที่จะต้องนำบริการต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครสู่ประชาชน จึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากสำหรับชีวิตประจำวันของประชาชนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพระ โขนงจึงเป็นสถานที่ที่ประชาชนต้องเข้ามาใช้บริการ ทั้งจะกล่าวถึงงานต่าง ๆ ที่ประชาชนเข้ามาใช้บริการได้จากสำนักงานเขตพระ โขนง

3.10.1 การแบ่งหน่วยงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสำนักงานเขตพระ โขนง

สำนักงานเขตนี้ว่าเป็นหน่วยการปกครองและการบริหารของกรุงเทพมหานคร ที่นำเอาบริการต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ไปมอบให้แก่ประชาชนในพื้นที่ให้บริการ ดังนั้น สำนักงานเขตจึงเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและทราบความต้องการของประชาชนมากที่สุด และมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ในเรื่องการปฏิบัติตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตเป็นผู้ปฏิบัติทั้งสิ้น การบริหารราชการของกรุงเทพมหานครจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับบริการแก่ประชาชนที่เกินทางเข้ามาใช้บริการยังสำนักงานเขต ดังนั้นจะกล่าวถึง การแบ่งส่วนราชการของสำนักงานเขตว่ามีโครงสร้างอย่างไร เพื่อที่จะทราบว่าประชาชนนั้นเมื่อเกินทางเข้ามาขอรับบริการจากสำนักงานเขตนั้น จะมาติดต่อขอรับบริการกันใดไต่มา

การจัดส่วนราชการและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานเขตทั้ง 24 สำนักงานเขต ปัจจุบันยึดหลักการจัดส่วนราชการตามคำสั่งกรุงเทพมหานครที่ 1130/2517 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2517 (เทศกิจจานุเบกษา 2517) และต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขจนถึงปัจจุบันที่เป็นอยู่ โดยมีการแบ่งสายงานภายในสำนักงานเขตดังนี้ (งานปกครองเขตพระ โขนง 2529 : 10 - 20) (แผนภูมิ 3.3)

1. งานปกครอง แบ่งงานออกเป็น 7 หมวดดังนี้

1.1 หมวดประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบการดำเนินการเกี่ยวกับการรับคำร้องทุกข์และการชี้แจงข่าว การเผยแพร่ผลงานของสำนักงานเขต การประชาสัมพันธ์ และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่องาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

1.2 หมวดการเจ้าหน้าที่และธุรการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเจ้าหน้าที่ของข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานเขตฯ รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

1.3 หมวดการปกครอง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปกครองท้องที่ตามที่กฎหมายกำหนด ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเช่านา การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนหย่า การรับและเลิกรับบุตรบุญธรรม การรับรองบุตร การขอแก้ไขสัญชาติไทย

การลงทะเบียนสมาคม ศาลเจ้า มัสยิด ตลอดจนงานอื่นที่มีกำหนดไว้เป็นหน้าที่หมวดใด โดยเฉพาะ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

1.4 หมวดนิติกรรม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติกรรมต่าง ๆ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

1.5 หมวดส่งเสริมอาชีพ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรม การส่งเสริมและประสานงานเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกร การส่งเสริม หัตถกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

1.6 หมวดแผนงาน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเขต การพิจารณาโครงการต่าง ๆ การดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

1.7 หมวดพัฒนาชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการให้มีการรวมกลุ่มของประชาชน หาผู้นำ เพื่อช่วยเหลือในการจัดระเบียบและพัฒนา เขตและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

2. งานทะเบียน แบ่งออกเป็น 3 หมวดดังนี้

2.1 หมวดทะเบียนราษฎร มีหน้าที่ความรับผิดชอบ เกี่ยวกับทะเบียนราษฎร และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2 หมวดทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

2.3 หมวดธุรการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสารบรรณและธุรการทั่วไป และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

3. งานโยธา แบ่งออกเป็น 6 หมวดดังนี้

3.1 หมวดโครงการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการก่อสร้างและซ่อมบูรณะ คมนงบประมาณที่ได้รับแต่ละปี และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

3.2 หมวดควบคุมอาคาร มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมบังคับการ หรือปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

3.3 หมวดรักษาที่สาธารณะ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดแนวเขตที่สาธารณะ การรังวัดปักแนวศูนย์กลางและเขตถนน ครอบคด ซอย คู คลอง ในการก่อสร้างถนน ทอระบายน้ำ ทางเท้าและสะพาน การดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องที่สาธารณะและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

3.4 หมวดธุรการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการและปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.5 หมวดซ่อมแซมและบูรณะ มีหน้าที่ซ่อมแซมถนน ครอบคด ซอยที่ชำรุด ภายใต้อุบัติการณ์ไม่ ฯลฯ

3.6 หมวดทอระบายน้ำ มีหน้าที่รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ทอระบายน้ำ อุดตัน กำจัดวัชพืชในคูคลอง

4. งานรักษาความสะอาด แบ่งงานออกเป็น 2 หมวดดังนี้

4.1 หมวดธุรการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ การเงินบัญชี และพัสดุ การควบคุมการมาทำงานของข้าราชการและลูกจ้างของงานรักษาความสะอาดและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

4.2 หมวดตรวจสอบและควบคุม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบควบคุม กำเนิการกวาดและเก็บขยะมูลฝอย การดูแลรักษาความสะอาดทั่วไป ภายในเขตพื้นที่และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

5. งานอนามัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการค้ำนการสุขาภิบาลร้านอาหาร การสุขาภิบาลการตลาด การสุขาภิบาลโรงแรม การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม การสุขาภิบาลทั่วไป และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

6. งานศึกษาธิการ แบ่งออกเป็น 4 หมวดดังนี้

6.1 หมวดธุรการและการเงิน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสารบรรณและธุรการทั่วไป การเงิน บัญชีและการพัสดุ การดำเนินการขอจัดตั้งและขอโอนโรงเรียน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

6.2 หมวดบุคลากรการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเจ้าหน้าที่ของข้าราชการและลูกจ้างในโรงเรียนสังกัดเขตและในงานศึกษาธิการของเขต และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

6.3 หมวดบริการงานของนักเรียน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหาร
นักเรียน การดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ โรงเรียนกับชุมชนและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

6.4 หมวดลูกเสือและยุวกาชาด มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงาน
ลูกเสือและยุวกาชาด การบริหารงานลูกเสือชาวบ้านและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

7. งานคลัง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการและควบคุมเกี่ยวกับการ
การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การจัดทำบัญชี สมุทตะเบียนคุมต่าง ๆ การจัดซื้อ จัดหาวัสดุ
และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ของเขต การจัดทำงบประมาณประจำปี การควบคุมการใช้จ่ายเงินให้
เป็นไปตามวัตถุประสงค์ การจัดทำฎีกาเบิกจ่ายและตรวจสอบหลักฐานให้ถูกต้องตามระเบียบ
และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

8. งานรายได้ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีโรงเรียนและที่ดิน
ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย เงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่
เกี่ยวข้อง

9. งานตำรวจเทศกิจ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดระเบียบวินัย รวดเร็ว
และรักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครในพื้นที่เขต และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง
โดยแบ่งงานออกเป็น 3 หมวดคือ หมวดปฏิบัติการ หมวดคดี และหมวดบริหารทั่วไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.10.2 การแยกแขวงคลองเตย

เนื่องจากเขตพระ โขนง มีพื้นที่กว้างขวางมาก การปกครองและการให้บริการทำได้ไม่ทั่วถึง สำนักเขตพระ โขนง จึงพิจารณาเห็นว่าแขวงคลองเตยมีประชาชนอาศัยอยู่มาก และเพื่อกระจายการให้บริการและเป็นการให้ความสะดวกแก่ประชาชน ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทาง ไปติดต่อที่สำนักงานเขตพระ โขนง สมควรเสนอจัดตั้งเป็นแขวงตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 จึงได้เสนอกรุงเทพมหานครจัดตั้งแขวงขึ้น และกรุงเทพมหานครได้ประกาศตั้งแขวงขึ้น เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2521 ที่ทำการแขวงตั้งอยู่ที่อาคารสงเคราะห์ (อาคารที่ 1) แขวงคลองเตย กำหนดพื้นที่รับผิดชอบเพียงครึ่งหนึ่งของพื้นที่แขวงเดิม โดยมีหัวหน้าแขวงซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพระ โขนง ทำหน้าที่บังคับบัญชา (สำนักงานเขตพระ โขนง 2529 : 4) งานโดยส่วนรวมของแขวงมีดังนี้

1. หมวดทะเบียนและบัตรประชาชน
2. หมวดประชาสัมพันธ์
3. หมวดศูรการ
4. หมวดศึกษา
5. หมวดรักษาความสะอาด
6. หมวดรายได้
7. หมวดโยธา
8. หมวดอนามัย

3.10.3 งานราชการส่วนภูมิภาค

งานบริหารราชการส่วนภูมิภาคของกระทรวง ทบวง กรมอื่น ซึ่งอยู่ในความดูแล และ รับผิดชอบของสำนักงานเขตพระ โขนง และตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระ โขนง คือ

1. งานสถิติ สังกัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการขอลงบัญชีทหารกองเกิน การขอรับหมายเรียกเพื่อเข้ารับการตรวจเลือก การย้ายภูมิลำเนาทหาร และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

2. งานสรรพากร สังกัดกระทรวงการคลัง เป็นงานที่เกี่ยวกับการรับชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นิติบุคคล การรับชำระภาษีการค้าและอากรต่าง ๆ

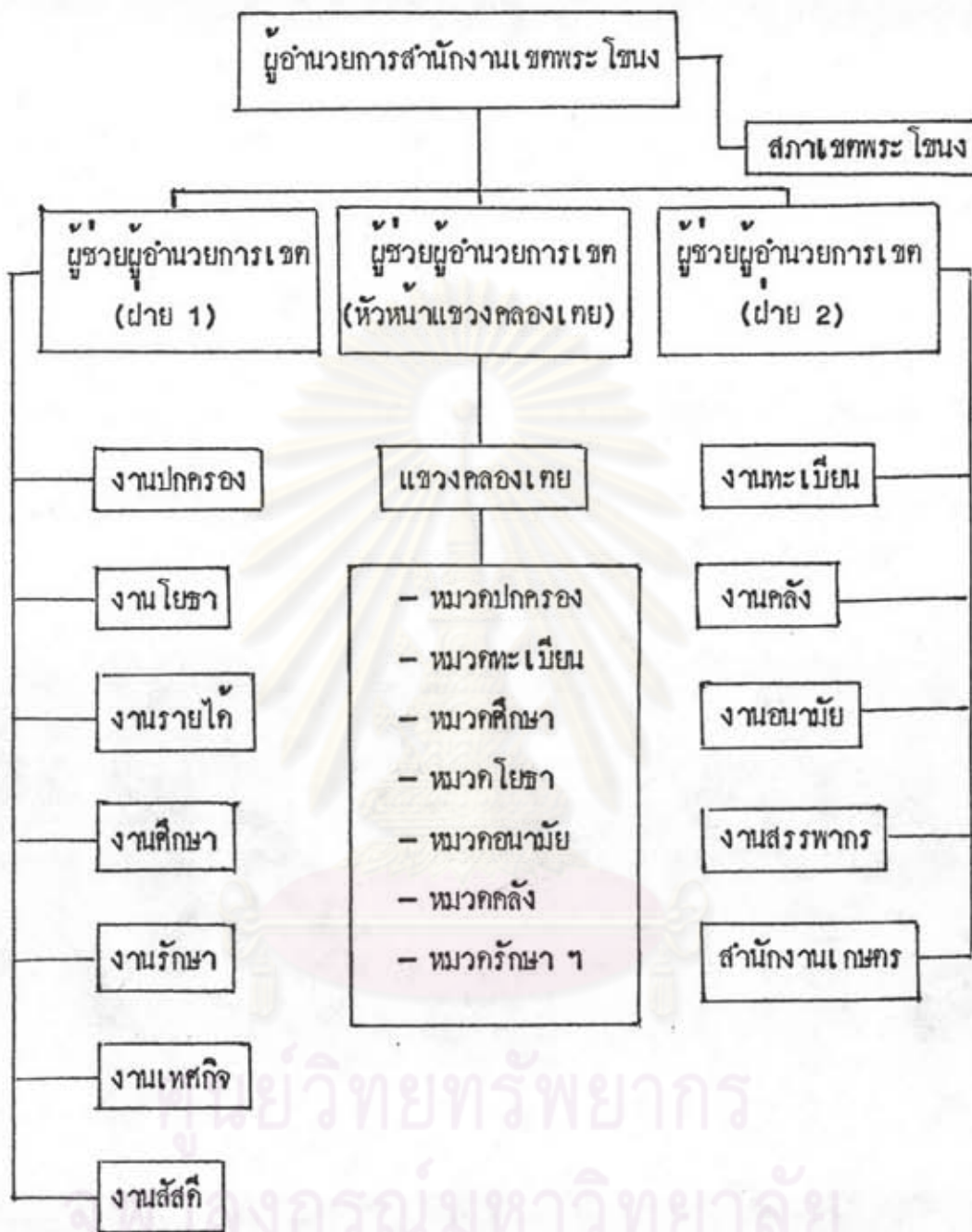
3. งานเกษตรอำเภอ มีหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามเป้าหมายของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แต่ละหน่วยงานดังกล่าว มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมการปฏิบัติงานราชการ โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพระ โขนง นอกจากนี้ยังมีหน่วยราชการที่มีที่ทำการอยู่ภายในสำนักงานเขตพระ โขนงอีกหน่วยงานหนึ่ง คือ ศาลแขวงพระนครศรีไต้ สาขาพระ โขนง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 3.3 การบริหารราชการสำนักงานเขตพระ โขนง

ที่มา : งานปกครอง สำนักงานเขตพระ โขนง 2530